

ние. Затова и не могат да съществуват обществени явления, процеси и образувания, които да са безотносителни, стоящи във и независимо от социалното пространство и социалното време.

Социалното пространство и социалното време са своеобразни обективно реални форми на общественото битие, на социално-историческата практика и специфични форми на самосъзнанието и целеполагането на субекта (колективен или индивидуален), действащ в тях. Те са условие и начин за функциониране на обществените явления и процеси, за тяхното пораждање, изменение, развитие или отмиране.

Социалното пространство и социалното време (присъстващи в общественото битие, а като категориални форми и в общественото и индивидуалното съзнание и самосъзнание) обаче не са константни величини. Историята на обществото и на човека е и история на изменението на социалното пространство и време, на тяхното осъзнаване и на преживяването на връзката им с общественото битие като цяло и с отделния жизнен път на конкретния човек. Тя е история и на рационалното, афективното и практическото отношение към духовните „моделни“ за съществуване и възприемане на пространството и времето. С всяка следваща стъпка по своя исторически път обществото (а в своя фило- и онтогенезис и човекът) се сблъсква с присъствието, влиянието и променящите се очертания на социалното пространство и време. Между другото, самото общество и човекът в своите конкретно исторически прояви са не само обект, но и субект на промените в съдържанието, формата и динамиката на проява на социалното пространство и време.

Всичко това означава, че при изследването на който и да е етничен феномен не можем да минем без разкриване и обяснение на неговите преки или косвени връзки и взаимоотношения във и със социалното пространство и време. Именно в териториите на последните се разкриват характерът, особеностите, функционалната сила или слабост на този феномен както в неговата историческа, така и в неговата съвременна биографичност и реализация.

Следователно проблемът за пространствено-времените очертания на циганската битност, душевност и култура е от изключително значение. Чрез неговото поставяне и разискване много по-дълбоко